


DE BLAUWE PLANEET

ALGEMENE GEGEVENS

Titel	<i>De blauwe planeet</i> , aardrijkskunde voor het basisonderwijs
Auteurs	Bakker, Anton; Brouwer, Matthijs; Baltus, Roger; [et al.]
Uitgever	ThiemeMeulenhoff Basisonderwijs
Jaar van uitgave	2006-2008
Doelgroep	BAO 3-8 SBO
Typering van het leermiddel (korte samenvatting, o.a. samenstelling)	<p><i>De Blauwe planeet</i> is een aardrijkskundemethode voor het basisonderwijs. De methode kent een doorgaande lijn van groep 3 tot en met 8 en is concentrisch opgebouwd. Er zijn vier thema's: aarde; de wereld als woonplaats; de wereld als bron van leven en verbindingen. In groep 3 tot en met 5 komt de directe omgeving van de kinderen aan bod. In groep 6 worden de thema's bekeken vanuit heel Nederland, in groep 7 vanuit Europa en in groep 8 vanuit de wereld. De methode besteedt aandacht aan het verwerven van de vaardigheden waarnemen, herkennen, verklaren en waarderen.</p> <p>Voor groep 3 is er een werkschrift voor de leerling, een handleiding en een vertelplatenboek voor de leerkracht.</p> <p>Voor groep 4 is er een leerlingenboek en een werkschrift voor de leerling en een handleiding voor de leerkracht.</p> <p>Voor groep 5 is er voor de leerling een leerlingenboek en een werkschrift, een cd-rom, een toetsboek en een antwoordenboek. Voor de leerkracht van groep 5 is er een handleiding en een groepsmap met kopieerbladen.</p> <p>Voor jaargroep 6, 7 en 8 komt daar voor de leerlingen een kwismeester bij. Het materiaal voor het digibord is voor alle groepen beschikbaar en verder is er de methodesite (www.deblauweplaneet.nl).</p>
Geanalyseerde onderdelen	 <p>Van groep 3 tot en met 8 het leerlingenboek en de handleidingen. De vertelplaten van groep 3 en de groepsmap en werkboeken van groep 5 tot en met 8.</p>

<p>Uitgangspunten en doelstellingen van het leermiddel (<i>korte beschrijving</i>).</p>	<p>De auteurs noemen in de handleiding de volgende uitgangspunten voor <i>De blauwe planeet</i>: "het vergroten van de betrokkenheid van leerlingen (en leerkrachten) bij het vak aardrijkskunde; het voldoen aan de kerndoelen en de gangbare vakdidactiek; een heldere en zeer duidelijk leerlijn topografie; ruime en gestructureerde aandacht aan kaartvaardigheid en een overzichtelijke structuur".</p> <p><i>De Blauwe planeet</i> wil de volgende vier doelen bereiken:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Leerlingen leren over de wereld waarin mensen leven en over de invloed van het menselijk leven op die wereld; • Aardrijkskunde helpt leerkrachten bij de vorming van nieuwe (Nederlandse) wereldburgers. Een wereldburger is iemand die de wereld waarin hij leeft kan beschrijven, iemand die in grote lijnen kan uitleggen waarom de wereld eruitziet zoals hij eruitziet, en die zichzelf een plaats kan geven in die wereld. • Aardrijkskunde is van belang om dingen die in de wereld gebeuren, op waarde te kunnen schatten en te relativeren. • Met behulp van aardrijkskunde leren kinderen een bijdrage te leveren aan een tolerante samenleving en goed burgerschap in een wereld waar afstanden tussen mensen kleiner worden.
<p>Korte beschrijving van visie op watereducatie, indien aangegeven in het leermiddel (<i>alleen voor leermiddelen die expliciet op watereducatie zijn gericht</i>).</p>	<p>Voor deze aardrijkskundemethode n.v.t.</p>

INHOUDELIJKE ASPECTEN

De blauwe planeet is een aardrijkskundemethode voor het basisonderwijs voor de groepen 3 tot en met 8. In een aantal lessen is er specifiek aandacht voor watereducatie. Gedurende de leerjaren worden diverse onderwerpen behandeld uit de drie domeinen, Water & leven, Water & consumptie en Waterveiligheid & bescherming.

Water & leven

Onderwerpen met betrekking tot het domein Water & leven komen in alle leerjaren behalve in groep 6 een enkele keer aan bod. Het belang van water voor leven van planten en dieren wordt in groep 4 een aantal keer genoemd (ons lichaam kan maar 3 dagen zonder water, alle planten en groenten hebben water nodig om te groeien).

De nadruk in deze methode ligt op de fysische/chemische eigenschappen van water. In groep 3 en groep 5 komen het ontstaan en de verschillende vormen van neerslag aan bod. De kringloop wordt gebruikt om termen als verdamping en druppelvorming, neerslag en uiteindelijk de afvoer naar de sloot te behandelen.

In groep 7 en 8 is er ruimte voor de relaties tussen neerslag en de verschillende klimaten (zeeklimaat, landklimaat, bergklimaat, poolklimaat, etc.). In groep 8 worden deze klimaten gekoppeld aan het leven van de ijsbeer, kangoeroe en Canadese koe als onderdeel van een ecosysteem. Leerlingen worden niet aangezet tot het onderzoeken of het innemen van een eigen standpunt over water en leven. Beroepsperspectief uit de watersector komt in zijn geheel niet aan bod.

Watervoorziening & consumptie

In alle leerjaren komen onderwerpen met betrekking tot dit domein aan bod. In groep 4, 5 en 6 worden waterwinning, -afvoer en -zuivering behandeld. Het gaat o.a. over de (drink)waterwinning uit de duinen in Leiden, het gebruik van de kanalen en rivieren als waterwegen en de Rotterdamse haven. Vanaf groep 6 wordt er aandacht besteed aan de beïnvloeding van het landschap door water; leven op terpen, bescherming door dijken en duinen, het aanleggen van polders. In groep 7 en 8 wordt de relatie tussen water en klimaat en landschapsvorming gelegd. Begrippen als delta's, erosie, verweering en sedimentatie komen dan aan bod. In een aantal jaren is er een heel hoofdstuk specifiek gewijd aan watereducatie (Groep 4: Wanneer is het water op?. Groep 5: Kan regen opraken?. Groep 6: Kan jouw school overstromen? en Woon jij straks op een woonboot?).

In alle leerjaren wordt er aandacht besteed aan water als leefomgeving. Zoals het landschap waarin we wonen en waterrecreatie (Groep 3: naar het strand). Alleen in groep 4 is er enige aandacht voor het eigen gedrag.

Er wordt geen noemenswaardige relatie gelegd met het beroepenveld.

Waterveiligheid & bescherming

Onderwerpen die gaan over dit domein komen in groep 6 het meest duidelijk aan de orde. Een enkele keer wordt dit domein genoemd in groep 4 en groep 7. In groep 6 worden de kenmerken van het deltagebied behandeld met als belangrijkste voorbeeld Nederland. In deze groep is er dan ook ruim aandacht voor de watersnoodramp uit 1953 en de daarop volgende maatregelen tegen wateroverlast (dijken, duinen, polders, overloopgebieden). Ook wordt er in deze groep aandacht besteed aan de toekomst zoals een stijgende zeespiegel. Daarmee wordt het bewustzijn van de leerlingen aangesproken. Leerlingen gaan aan de slag met vraagstukken als: 'Wat zijn de gevolgen voor Nederland door de zeespiegelstijging?' en 'Hoe kan Nederland overstromen?'

Een duidelijke link met het beroepenveld wordt niet gemaakt. Leerlingen zien wel een aantal plaatjes van baggeraars en dijkwachters.

DIDACTISCHE ASPECTEN

De methode richt zich op de kerndoelen van het vak aardrijkskunde. Er zijn verschillende lessen waar specifieke leerdoelen voor watereducatie worden geformuleerd.

De methode kent een variatie aan didactische werk- en groepsvormen. Zo maken leerlingen opdrachten in werkboekjes, werken ze op de computer en zijn er creatieve opdrachten. Tevens kunnen docenten gebruik maken van verwijzingen naar andere informatiebronnen zoals leesboeken en websites (www.beeldbank.schooltv.nl met filmpjes over overstromingen of www.rdnap.nl om de hoogte van de school op te zoeken.).

Er is summier aandacht voor het uitvoeren van een klein onderzoekje (In groep 4 doen leerlingen een proefje over waterzuivering). Activiteiten waarbij leerlingen veldwerk moeten doen of opdrachten buiten uitvoeren zijn er niet. Wel is er een opdracht waarbij leerlingen een eigen idee of ontwerp uitwerken (leerlingen bedenken een huis dat niet kan overstromen). Ook wordt er geen gebruik gemaakt van externe bronnen of expertise.

CONCLUSIES

Onderwerpen rondom watereducatie komen in alle groepen aan bod. Hierbij wordt met name de fysisch geografische/ aardrijkskundige invalshoek gekozen.

De meeste aandacht gaat uit naar het domein 'Watervoorziening & consumptie'. Het betreft hier voornamelijk de relatie tussen water en landschap en hoe wij daar in leven (in Nederland).

Als het gaat om kennis over water (Waterbegrip) van de leerlingen, dan komt dit in alle 3 de domeinen aan de orde. Waterbewustzijn komt in een beperkte mate aan de orde, maar in groep 6 komt dit terug in het domein watervoorziening & consumptie.

Het beroepsperspectief in de watersector komt in de hele methode niet aan bod.

In deze aardrijkskundemethode wordt de topografie op thematische wijze aangeboden (in groep 6 bijvoorbeeld via het thema rivieren: Rijn, Neder-Rijn, IJssel, Lek, Waal en een aantal kanalen).